

UZUN GÜNDEN GECEYE

EUGENE O'NEILL

Türkçesi

Tamer Gülbek

otukennesriyat

YAYIN NU: 2139

EDEBÎ ESERLER: 1078

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-759-2

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

Özgün Adı: *Long Day's Journey into Night*

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: [0212] 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: M. Bilal Erimez

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: CB Matbaacılık

Baskı: Çınar Matbaacılık ve Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad. Ata Han Nu: 34 K: 5
Bağcılar-İstanbul
Tel: [0212] 628 96 00
Sertifika Nu: 45103

Kitabın bütün yayın hakları Ötügen Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İstanbul - 2024

Eugene O'Neill: Amerikan ve dünya edebiyatının en önemli oyun yazarlarından birisi olan, 1936'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan, dört kez de Pulitzer Ödülü'ne layık görülen Eugene O'Neill, 16 Ekim 1888'de New York'ta doğdu ve 27 Kasım 1953'te Boston, Massachusetts'te öldü. Ünlü oyuncu James O'Neill'in oğludur. Bir yıl okuduktan sonra üniversiteden ayrıldı. Genç yaşta altın aramak için Honduras'a gitti. Gemilerde çalışarak Buenos Aires'e giden Eugene O'Neill daha sonra Güney Afrika ülkelerini dolaştı. Vereme yakalandıktan sonra oyun yazmaya başladı. Tanık olduğu aile içi çatışmalar ve toplum dışı yaşamın kazandırdığı deneyimler yazdığı oyunlara esin kaynağı oldu. Oyunlarında yoğun insan tutkularını işlemiştir.

Oyunları:

In the Zone (Formunun Zirvesinde) (1917); *Beyond the Horizon* (Ufkun Ötesinde) (1918); *The Emperor Jones* (İmparator Jones) (1920); *Anna Christie* (1921); *Diff'rent* (Farklı) (1921); *The Hairy Ape* (Kıllı Goril) (1922); *All God's Chillun Got Wings* (Tanrı'nın Bütün Çocukları) (1924); *Desire Under the Elms* (Karaağaçlar Altında) (1925); *Lazarus Laughed* (Lazarus Gülünce) (1925-26); *The Great God Brown* (1926); *Strange Interlude* (Araya Giren Garip Oyun) (1928); *Dynamo* (1929); *Mourning Becomes Electra* (Elektra'ya Matem Yakışır) (1931); *Ah, Wilderness!* (Ah, Yalnızlık!) (1933); *More Stately Mansions* (Görkemli Konaklar) (1938); *The Iceman Cometh* (Dondurmacının Gelişi) (1939); *Hughie* (1941); *Long Day's Journey into Night* (Uzun Günden Geceye) (1941); *A Touch of the Poet* (Şair Ruhü) (1942); *A Moon for the Misbegotten* (Ay Herkese Gülümser) (1943).

Tamer Gülbek: 1965 yılında Ankara'da doğdu. 1983'te Kuleli Askeri Lisesinden, 1988'de Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. İlk şiiri 1998'de *Varlık*'ta yayımlandı. Şiirleri, şiir çevirileri ve şiir üzerine yazılarıyla çeşitli edebiyat dergilerinde ve antolojilerde yer aldı. İzmir'de yaşıyor.

Kitapları:

Şiir: *Zefiran* (2008), *Suda Tuhaf Hareketler* (2009), *Güven Park* (2010), *Yabancı Dil* (2013), *Tümünü Görüntüle* (2018), *Bilinenin Aksine-Toplu Şiirler* (2023).
Eleştiri/Deneme: *Şiirle Tutulan* (2010).

Çeviri: Alfred Lord Tennyson'dan *Enoch Arden* (2018); Henry W. Longfellow'dan *Kölelik Şiirleri* (2020); Wilfred Owen'dan *Savaş Şiirleri* (2020); Lord Byron'dan *Genç Harold'ın Yolculuğu* (2021), *Manfred* (2022) ve *Sardanapalus* (2022); Edgar Lee Masters'dan *Spoon River Antolojisi* (2022); Robert Burns'den *Ey İskoçlar!* (2022); Seamus Heaney'den *Üç Parçalı Tablo*

(2023); William Shakespeare'den hepsi 2023'te yayımlanan *Hamlet*, *Kral Lear*, *Othello* ve *Macbeth*; James Joyce'tan *Dublinliler* (2024); Bram Stoker'dan *Drakula* (2024); Dylan Thomas'tan *Akıl Savaşından Sonra-Bütün Şiirleri* (2024), Eugene O'Neill'dan *Elektra'ya Matem Yakışır* (2024).

İÇİNDEKİLER

EUGENE O'NEILL (1888-1953)

-09-

BİRİNCİ PERDE

Tyroneların yazlık evinin oturma odası;
1912 yılının ağustos ayında
bir gün; sabah 8.30

-15-

İKİNCİ PERDE

I. SAHNE: Aynı yer; 12.45 suları
II. SAHNE: Aynı yer; yaklaşık yarım saat sonra

-43-

ÜÇÜNCÜ PERDE

Aynı yer; o akşam saat 18.30 suları

-73-

DÖRDÜNCÜ PERDE

Aynı yer; gece yarısı

-93-

EUGENE O'NEILL (1888-1953)

Amerikan ve dünya edebiyatının en önemli oyun yazarlarından birisi olan, 1936'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan, dört kez de Pulitzer Ödülü'ne layık görülen Eugene O'Neill, 16 Ekim 1888'de New York'ta doğdu ve 27 Kasım 1953'te Boston, Massachusetts'te öldü.

Babası James O'Neill, İrlanda asıllı bir tiyatro oyuncusuydu. Yaşamının ilk yedi yılı boyunca annesi Ellen Quinlan O'Neill ve babasının tiyatro topluluğu ile Amerika'da değişik kentleri dolaştı. Tiyatro dünyasıyla çok küçük yaşta tanışması, kendi özel düş dünyasında yaşayan içe dönük bir çocuk olmasına yol açtı. 1895'te girdiği St. Aloysius Academy adlı yatılı okulda yalnızlığı ve mutsuzluğu daha da arttı. 1900'den sonra öğrenimini New York'taki De LaSalle okulunda sürdürdü. Bu sırada annesinin yanında yaşıyordu. Annesinin bir hastalık sonucu tutulup bir türlü kurtulamadığı uyuşturucu alışkanlığından da olumsuz yönde etkilendi.

1906'da girdiği Princeton Üniversitesinde bir yıl okuduktan sonra yükseköğrenimini yarıda bırakarak çeşitli işlerde çalıştı. Tayfa olarak girdiği şilelerle Güney Amerika ve Avrupa ülkelerini dolaştı. Gemiciler arasında geçen bu dönemi ona daha sonraki yaşamında yazacağı oyunlar için zengin bir malzeme kaynağı oldu. 1909'da evlendiği ilk karısından kısa sürede ayrıldı. Bir ara oyunculuk ve gazetecilik yaptı. 1912'de hastalanıp yattığı sanatoryumda tiyatro edebiyatının büyük ustalarını okudu, özellikle Henrik Ibsen ve August Strindberg gibi yazarların etkisi altında denizcilik yaşantısından ve ailesinin bunalımlarından esinlenerek ilk oyunlarını yazmaya başladı.

1914'te George Pierce Baker'ın Harvard'daki tiyatro kurslarını takip etti. Provincetown Oyuncuları 1916'da O'Neill'in *Bound East for Cardiff* (Doğuya, Cardiff'e Doğru) adlı oyununu sahnelediler. Bu topluluk 1917-1920 arasında New York'ta çalışmaya başladı ve orada da O'Neill'in o dönemde yazdığı kısa oyunlardan on tanesini sahneye koydu. O'Neill 1920 ve 1921'de *Beyond the Horizon* (Ufkun Ötesinde) ve *Anna Christie* oyunlarıyla iki kez üst üste Pulitzer Ödülü'nü kazandı. Bu arada ikinci kez evlendi ve ayrıldı. Daha sonra üçüncü evliliğini oyuncu Carlotta Monterey'le yaptı.

1930'lardaki ve 1940'lardaki oyunlarını, tutulduğu Parkinson hastalığı yüzünden güçlükle yazabildi. Bu dönemde yaşadığı alkolizm ve aile sorunları da çalışma-

sını büyük ölçüde engelliyordu. 1934'te sahnelenen *Days Without End*'den (Sonu Gelmeyen Günler) sonraki on iki yıl içinde Broadway'de hiçbir oyunu oynanmadıysa da 1936'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı.

1939'da ise *The Iceman Cometh* (Dondurmacının Gelişi) adlı oyunu ile son ve en parlak dönemi başladı. O'Neill'in yazarlığa başladığı yıllarda ABD'de köklü bir tiyatro geleneği yoktu. Bu yüzden o, kendi okuduklarından ve yaşadıklarından yararlanarak kendine özgü bir tiyatro anlayışı yarattı. Özellikle August Strindberg'den ve dışavurumculuk (ekspresyonizm) akımından, Freud'un bilinçaltıyla ilgili düşüncelerinden etkilendi. Nietzsche'nin felsefesi ise onda Amerikalılara özgü kendine güven duygusunu ve bireyciliği pekiştirdi. İnsanların iç dünyalarının karmaşıklığını deneysel biçimlerle dile getirmeye çalıştı. *The Emperor Jones*'da (İmparator Jones) Karayip Adalarındaki zenci bir diktatörün evrimini, *The Hairy Ape*'de (Kıllı Goril) doğadan ve toplumdaki kopan bir borsacının kişiliğini ararken yok oluşunu sergiledi. *Marco Millions*'da (Milyoncu Marco) Amerikalıların para düşkünlüğünü Venedikli Marco Polo'nun öyküsüne benzeterek yerd. *Strange Interlude*'da (Araya Giren Garip Oyun) bir kadının iç dünyasını oyuncuların sahnede kimildamadan durarak konuştukları özgün bir teknikle aktardı. O'Neill orta döneminde *Mourning Becomes Elektra* (*Elektra'ya Matem Yakıştır*), *Ah, Wilderness!* (Ah, Yalnızlık!) ve *Sonu Gelmeyen Günler* gibi oyunlarında aile sorunlarını işledi. Özellikle Aiskhylos'un Atreus ailesinin yazgısını, ABD İç Savaşı yıllarına dönerek Mannon ailesinin dramı biçiminde yeniden ele aldığı *Elektra'ya Matem Yakıştır*'da büyük bir başarıya ulaştı.

Bunları 1934-1943 yılları arasında yazdığı tek perdelik oyunlar izledi. *A Tale of Possessors Dispossessed* (Ellerindekileri Yitirenlerin Masalı) genel başlığını verdiği uzun oyunlar dizisinde ise "A Touch of the Poet" (Şair Ruh) ve "More Stately Mansions" (Görkemli Konaklar) gibi oyunları aynı oyun kişilerinin değişik dönemlerini gösteriyordu.

Long Day's Journey into Night (*Uzun Günden Geceye*) ile *A Moon for the Misbegotten* (Ay Herkese Gülümser), O'Neill'in kendi ailesinden esinlenerek yarattığı Tyrone ailesinin kişilerini topluca ve ayrı ayrı ele alan oyunlardır. Bunlardan özellikle *Uzun Günden Geceye*, yetişme döneminde annesi, babası ve ağabeyi ile ilişkilerini büyük bir içtenlik ve yalnızlıkla işlediği çarpıcı bir başyapıttır.

O'Neill'in başarılı oyunları, yoğun insan tutkularını etkili bir tiyatro diliyle aktaran ve kendi türünde en yetkin Amerikan romanlarıyla şiirlerinin düzeyine ulaşan parlak örneklerdir.

Oyunları:

- In the Zone* (Formunun Zirvesinde) (1917).
Beyond the Horizon (Ufkun Ötesinde) (1918).
The Emperor Jones (İmparator Jones) (1920).
Anna Christie (1921).
Diff'rent (Farklı) (1921).
The Hairy Ape (Kıllı Goril) (1922).
All God's Chillun Got Wings (Tanrı'nın Bütün Çocukları) (1924).
Desire Under the Elms (Karaağaçlar Altında) (1925).
Lazarus Laughed (Lazarus Gülünce) (1925–26).
The Great God Brown (1926).
Strange Interlude (Araya Giren Garip Oyun) (1928).
Dynamo (1929).
Mourning Becomes Electra (*Elektra'ya Matem Yakıştır*) (1931).
Ah, Wilderness! (Ah, Yalnızlık!) (1933)
More Stately Mansions (Görkemli Konaklar) (1938).
The Iceman Cometh (Dondurmacının Gelişi) (1939).
Hughie (1941).
Long Day's Journey into Night (*Uzun Günden Geceye*) (1941).
A Touch of the Poet (*Şair Ruhü*) (1942).
A Moon for the Misbegotten (Ay Herkese Gülümser) (1943).

UYUNDAKI KİŞİLER

<i>James Tyrone</i>	
<i>Mary Cavan Tyrone</i>	Karısı
<i>James Tyrone, Jr.</i>	Büyük oğulları
<i>Edmund Tyrone</i>	Küçük oğulları
<i>Cathleen</i>	Hizmetçi kız

SAHNELER

<i>BİRİNCİ PERDE</i>	Tyronelarin yazlık evinin oturma odası; 1912 yılının ağustos ayında bir gün; sabah 8.30
<i>İKİNCİ PERDE</i>	I. SAHNE: Aynı yer; 12.45 suları II. SAHNE: Aynı yer; yaklaşık yarım saat sonra
<i>ÜÇÜNCÜ PERDE</i>	Aynı yer; o akşam saat 18.30 suları
<i>DÖRDÜNCÜ PERDE</i>	Aynı yer; gece yarısı.

BİRİNCİ PERDE:

TYRONELARIN YAZLIK EVİNİN
OTURMA ODASI;
1912 YILININ AĞUSTOS AYINDA
BİR GÜN; SABAH 8.30

Sahne — James Tyrone'un yazlık evinin oturma odası, 1912 yılının ağustos ayında bir sabah.

Arkada çift kanatlı ve perdeli iki kapı bulunmaktadır. Sağdaki kapı, misafir odası olarak ağır eşyalarla döşenmiş olan ve nadiren kullanıldığı anlaşılan ön salona açılmaktadır. Soldaki kapıya yemek odasına geçiş dışında hiç kullanılmayan, karanlık, penceresiz bir arka odaya açılır. Kapıların arasındaki duvarın önünde, üstünde Shakespeare'in bir resmi asılı olan küçük bir kitaplık vardır. Bu kitaplıkta Balzac'ın, Zoh'un, Stendhal'ın romanları; Schopenhauer'in, Nietzsche'nin, Marx'ın, Engels'in, Kropotkin'in, Max Stirner'in felsefi ve sosyolojik eserleri; Ibsen'in, Shaw'un, Strindberg'in oyunları; Swinburne'ün, Rossetti'nin, Wilde'in, Ernest Dowson'ın, Kipling'in şiirleri gibi kitaplar bulunmaktadır.

Sağ duvarda, evi yarı yarıya çevreleyen verandaya açılan bir tel kapı vardır. Onun da önünde bulunan ardışık üç pencere, çimli ön bahçeye ve bunun ötesindeki limana ve sahil boyunca uzanan caddeye bakmaktadır. Bu pencerelerin yanında, duvara dayalı duran küçük bir hasır masa ve meşeden yapılmış bir çalışma masası bulunmaktadır.

Sol duvarda da benzer şekilde dizilmiş pencereler evin arka tarafındaki araziye bakmaktadır. Pencerelerin altında minderli hasır bir kanepeler bulunmaktadır. Daha arkada büyük, camlı bir kitaplık vardır. Bu kitaplıkta Dumas'ın, Victor Hugo'nun, Charles Lever'in ciltleri, üç Shakespeare cildi, *Dünya Edebiyatından Seçmelerin* elli büyük ciltlik seti, Hume'un *İngiltere Tarihi*, Thiers'in *Konsüllük ve İmparatorluk Tarihi*, Smollett'in *İngiltere Tarihi*, Gibbon'ın *Roma İmparatorluğu*, çeşitli eski oyunlar, şiirler ve İrlanda tarihine ait kitaplar bulunmaktadır. Bu kitapların şaşırtıcı yanı, bütün ciltlerin tekrar tekrar okunmuş gibi görünmesidir.

Parke zeminin neredeyse tamamı, rengi ve deseni gösterişsiz bir halıyla kaplıdır. Odanın ortasında yuvarlak bir masa vardır, üzerinde yeşil abajurlu bir okuma lambası bulunur. Bu masanın etrafına, okuma lambasının menziline kalacak şekilde dört sandalye dizilmiştir; bunların üçü hasırdır, (masanın sağ önünde duran) dördüncüsüyse vernikli meşeden deri kaplı bir sallanan sandalyedir.

Saat sabah 8.30 sularındır. Sağ taraftaki pencerelerden içeri günışığı girmektedir.

Perde açıldığında aile kahvaltıdan yeni kalkmıştır. Mary Tyrone ile kocası beraberce yemek odasından dönerler, arka salondan gelip oturma odasına girerler.

Mary elli dört yaşındadır, orta boyludur. Hâlâ genç ve zarif bir vücuda sahiptir; balık etlidir, korse kullanmamasına rağmen beli ve kalçası şekillidir. İrlandalılara has bir yüz yapısı vardır. Bu yüzün bir zamanlar çok güzel olduğu anlaşılır, hâlâ da etkileyicidir. İnce, solgun, çıkık elmacık kemikli yüzü, biçimli ve dolgun vücuduyla pek uyumlu gözükmez. Uzun ve düz bir burnu, geniş ve dolgun bir ağız, hassas dudakları vardır. Ne allık ne de başka bir makyaj malzemesi kullanmaz. Geniş alını gür ve beyaz saçlarla çevrelenmiştir. Koyu kahverengi gözleri, solgun teni ve beyaz saçlarıyla tezat teşkil ettiğinden siyah görünür. Gözleri çok büyük ve güzel, kaşları siyah, kirpikleri uzun ve kıvrıktır.

Aşırı gergin yapısı ilk bakışta göze çarpar. Elleri sürekli hareket hâlinindedir. Bir zamanlar güzel, uzun, kalem gibi parmakları olan bu eller, şimdi romatizma nedeniyle şiş eklemli, eğri parmaklı çirkin ellere dönüşmüştür. Görenler gözünü onlardan kaçırmaz, özellikle de bu ellerin gayriihtiyari hareketlerle sahibinin sinirliliğini gösterdiğini ve sahibin de bu hareketlere hâkim olamamaktan muzdarip olduğunu bilenler.

Sade giyinmiştir, ama belli ki kendisine yakışanın farkındadır. Saçları titiz bir özenle toplanmıştır. Sesi yumuşak ve albenilidir. Neşeli olduğunda, sesinde hafif bir İrlandalı tınısı ortaya çıkar.

Onun en çekici özelliği, genç ve utangaç bir manastır kızıkken nasıl yalın ve bozulmamışsa, hâlâ aynı oluşu, doğuştan gelen bu uhrevi masumiyetidir.

James Tyrone altmış beş yaşındadır, ama on yaş daha genç görünür. Yaklaşık 1,80 boyunda, geniş omuzlu ve geniş göğüslü bir

ker, başını geriye yaslayıp gözlerini kapatır. Ama birdenbire yine gerginleşir. Gözlerini açar, oturduğu yerde doğrulur. Kendi kendisiyle ümitsiz bir mücadeleye girişir. Romatizmanın bozduğu uzun parmakları, âdeta kendisinden bağımsız gibi sandalyenin kolçaklarında trampet çalmaya başlar.)

(Perde)

İKİNCİ PERDE:

I. SAHNE: AYNİ YER; 12.45 SULARI

II. SAHNE: AYNİ YER; YAKLAŞIK
YARIM SAAT SONRA

I. SAHNE

Sahne — Aynıdır. Saat öğleden sonra bire çeyrek vardır. Sağdaki pencerelerden odaya artık güneş ışığı girmez. Dışarıda hava hâlâ güzeldir, ama gittikçe bunaltıcı hâle gelmektedir. Havada güneşin parlaklığını gölgeleyen hafif bir pus vardır.

Edmund masanın solundaki sandalyede oturup kitap okumaktadır. Daha doğrusu okumaya çalışır ama konsantre olamaz. Üst kat-tan gelen seslere kulak kabartıyor gibidir. Gergin ve endişelidir. İlk perdeye göre daha hasta görünür.

Hizmetçi kız Cathleen arka salondan içeri girer. Elindeki tepside bir şişe bourbon, viski bardakları ve bir sürahi buzlu su vardır. Yirmili yaşlarının başında dolgun İrlandalı bir köylü kızıdır. Güzel yüzlü, kırmızı yanaklı, siyah saçlı, mavi gözlü, sevimli, iyi niyetli, ama cahil, sakar ve biraz aptal görünüşlüdür. Tepsiyi masanın üzerine bırakır. Edmund kitabına iyice dalmış, onu fark etmemiş gibi yapar, ama kız buna aldırılmaz.

CATHLEEN — *(laubali bir gevezelikle)* Viskiniz. Yemek vakti yaklaştı. Babanızla Bay Jamie'yi de çağırayım mı, yoksa siz mi çağırırsınız?

EDMUND — *(başını kitabından kaldırmadan)* Sen çağır.

CATHLEEN — Babanız arada bir saatine baksa ne kadar iyi olur. Yemeklerin gecikmesine neden oluyor, sonra da Bridget sanki suçlu benmişim gibi beni haşlıyor. Ama yaşlı da olsa çok yakışıklı bir adam. Ne siz ne de Bay Jamie hiçbir zaman bu kadar yakışıklı olmayacaksınız. *(Kıkırdar.)* Bahse girerim, Bay Jamie'nin kolunda bir saati olsaydı, paydos saatini kaçırmaz, viskisini yudumlamak için soluğu çoktan burada alırdı.

EDMUND — *(Kayıtsız kalmayı bırakıp sırtır.)* Bu bahsi kazandın say.

II. SAHNE

Sahne — Aynıdır. Yaklaşık yarım saat sonrası. Viski şişesinin bulunduğu tepsi masadan kaldırılmıştır. Perde açıldığında aile öğle yemeğinden dönmektedir. Mary arka salondan giren ilk kişidir. Kocası da onu takip eder. Birinci Perdenin açılışında kahvaltıdan dönerken olduğu gibi kol kola değıllerdir. Adam karısına bakmaktan veya ona dokunmaktan kaçınır. Yüzünde suçlama, yorgunluk ve çaresizlikle karışık bir teslimiyet ifadesi vardır. Jamie ile Edmund babalarını takip ederler. Jamie'nin yüzüne bir çeşit savunma olarak takındığı sinik ve alaycı ifade sabitlenmiştir. Edmund da bu savunma tarzını taklit etmeye çalışır, ancak beceremez. Fiziksel olduğu kadar ruhsal olarak da yaralı olduğu bellidir.

Mary yine çok gergindir. Öğle yemeğı boyunca onlarla oturmak ona çok zor gelmiş gibidir. Ancak aynı zamanda, diğelerinin endişelerini umursamayan o tuhaf kayıtsızlık daha belirginleşmiştir. İçeri girerken konuşmaktadır. Sıradan, önemsiz günlük şeylerden bahsetmektedir. Öbürlerinin kendisini dinleyip dinlemediklerini önemsemiyor gibidir. Konuşurken masanın soluna gelir ve yüzü öne dönük olarak ayakta durur. Bir eli elbisesinin göğüs kısmıyla, diğeri masanın üstünde oynayıp durur. Tyrone bir puro yakar, tel kapıya doğru yürür ve dışarı bakar. Jamie arkadaki kitaplığın tepesindeki çanaktan piposunu doldurur. Yakarken sağdaki pencereden dışarı bakmaya gider. Edmund masanın yanındaki sandalyeye oturur. Annesini görmemek için biraz yana döner.

MARY — Bridget'e kusur bulmanın faydası yok. Hiç dinlemiyor. Onu biraz tehdit etsem, hemen "giderim" diye o beni tehdit ediyor. Bazen gayrete gelip işleri vaktinde yetiştiriyor, o zaman da sen geç kalıyorsun James. Hoş, yaptığı yemeklerden elinden gelenin ne kadarını yaptığını anlamak zor. (*Küçük bir kahkaha atar. Kayıtsızca*) Ney-

ÜÇÜNCÜ PERDE:

**AYNI YER;
O AKŞAM SAAT 18.30 SULARI**

Sahne — Aynıdır. Akşam altı buçuk suları. Kanaldan gelen sis pencereleri beyaz bir perde gibi kaplamış, oturma odasına akşam karanlığı erken inmiştir. Limanın ötesindeki bir deniz fenerinden düzenli aralıklarla doğum yapan kederli bir balina gibi inleyen bir sis düdüğü duyulur. Limanın içinden de aralıklı olarak demirlemiş gemilerin sis çanları işitilir.

Bir önceki perdenin öğle yemeği öncesi sahnesinde olduğu gibi, üstünde viski şişesi, bardaklar ve buzlu su sürahisi bulunan tepsi masanın üzerindedir. Mary ile hizmetçi kız Cathleen sahnededir. Cathleen masanın solunda ayakta durur. Elindeki boş viski bardağını, sanki varlığını unutmuş gibi tutmaktadır. İçmiştir. Sevimli, aptal yüzünde memnun ve gururlu bir gülümseme vardır. Mary öncekinden daha solgundur. Gözleri garip bir şekilde parlar. Tavırlarındaki tuhaf dalgınlık artmış gibidir. İçinde bulunduğu zaman gerçeğini, kenara itilmesi hatta reddedilmesi gereken bir görüntü sayan rüya âlemine sığınmıştır. Tavırlarında bazen eski okul günlerindeki saf, mutlu, konuşkan küçük kızinki gibi muzip bir neşe ve gençlik sezilir. Üstünde şehre giderken giydiği sade ama oldukça pahalı elbise vardır. Onu o kadar dikkatsiz, neredeyse özensiz bir şekilde giymemiş olsa çok da yakışacağı anlaşılır. Saçları artık derli toplu durmaz. Dağınık ve dengersiz durur. Cathleen ile sanki eski, samimi bir arkadaşıyla konuşur gibi konuşmaktadır. Perde açıldığında tel kapının yanında durmuş dışarı bakmaktadır. Sis düdüğünün iniltisi duyulur.

MARY — *(küçük bir kız gibi)* Şu sis düdüğü! Çok kötü değil mi Cathleen?

CATHLEEN — *(Her zamankinden daha samimi konuşur. Ama hanımını çok sevdiği için küstahlaşmaz.)* Gerçekten öyle, hanımım. Azrail gibi çınlıyor.

DÖRDÜNCÜ PERDE:

**AYNI YER;
GECE YARISI.**

Sahne — Aynıdır. Gece yarısı suları. Ön salondaki lamba sönüktür, oradan ışık gelmez. Oturma odasında sadece masanın üzerindeki okuma lambası yanmaktadır. Dışarıdaki sis daha da yoğunlaşmıştır. Perde açılırken sis düdükları ve gemi çanları duyulur.

Tyrone masada oturur. Kelebek gözlüğünü takmıştır ve kartlarla *solitaire* oynamaktadır. Ceketini çıkarmış, eski, kahverengi bir rob-döşambr giymiştir. Tepsideki viski şişesinin dörtte üçü boşalmıştır. Masanın üzerinde mahzenden getirdiği dolu bir şişe de yedek olarak durmaktadır. Sarhoşluğu kartları açısından belli olmaktadır. Her karta uzun uzun bakar, sonra rastgele bir yere koyar. Gözleri bulanık, gözkapakları parlak, ağzı yayvan durur. O kadar içmesine rağmen olayların etkisinden kurtulmayı başaramamıştır. Önceki perdenin sonundaki gibi yorgun, üzgün, mağlup bir ihtiyardır. Kaderine razı olmuş, ümitsiz bir hâli vardır.

Perde açıldığında oynadığı eli bitirmiştir. Kartları toplamaktadır. Beceriksizce karıştırırken birkaç tanesini yere düşürür. Eğilip zorlukla onları alır ve yeniden karıştırmaya başlar. Birinin ön kapıdan girdiğini duyar. Kelebek gözlüğünün üzerinden ön salona doğru bakar.

TYRONE — *(kalın bir sesle)* Kim o? Sen misin, Edmund? *(Edmund'un kısaca "Evet" diye cevap verdiği duyulur. Sonra karanlık koridorda bir şeye çarptığı ve küfür ettiği işitilir. Ardından salonun lambası yanar. Tyrone kaşlarını çatarak seslenir.)* Gelmeden ışığı söndürmeyi unutma. *(Fakat Edmund söndürmeden ön salondan içeri girer. Sarhoştur ama o da babası gibi belli etmez. Yalnız gözleri daha parlak, hareketleri daha agresiftir. Tyrone ilk başta sıcak tarzda konuşur.)* Geldiğine sevindim evlat. *(sonra kırgın bir şekilde)* Sen kaçıp kendini kurtardın, ben burada... *(Birden parlar.)* Sana şu ışığı söndür dedim! Balo vermiyoruz burada. Gece-nin bu saatinde bütün evi aydınlatıp para yakmanın âlemi yok.